

Bakalářská práce

Student : Jana MALINOVÁ

Obor : ČJ - NJ

Název práce v českém jazyce : Významové rozdíly v řadách synonym a slov podobného významu : Synonyma slova „žal“

Název práce v anglickém jazyce : Meanings differences between synonyms and words with similar meaning : synonyms for word „žal“

Vedoucí bakalářské práce : PhDr. Ondřej Hausenblas

Posudek vedoucího bakalářské práce :

Předložená práce Jany Malinové vznikala za nestandardních podmínek vzhledem k zdravotním problémům uchazečky. Tím se stalo, že moje pomoc uchazečce a můj dohled při vzniku práce byly menší, než bych rád poskytl. Jana Malinová však v ní i přes své subjektivní potíže vykonala mnoho užitečné práce. Vyvinula pro svou práci badatelský postup – jak výběr pramenů a získávání dat (ze slovníků, z dotazníku, částečně z ČNK), tak uspořádání získaných údajů do systémových schémat. Grafické znázorňování vztahů v synonymické řadě, které používá, je přehledné a instruktivní. Předpokládám, že díky práci se Janě podařilo hlouběji vhlédnout do významových vztahů mezi synonymními výrazy, propojit porozumění vztahům etymologie a sémantiky. Ověřila si práci s dotazníkem nejen některé své předpoklady o vztazích slov, ale i sám postup sestavování dotazníku pro uživatele jazyka a jeho využití pro zkoumání jazyka.

V bakalářské práci ovšem není ještě čas ani místo na hlubší výzkum a propojení poznatků. Uchazečka volila (právě vzhledem k „volnějšímu“ způsobu vedení práce z mé strany) pro zpracování zjištěných vztahů mezi slovy a pro své závěry spíše přístup statistický a popisný nežli přístup vykladačský. Různým uspořádáním slov a údajů o jejich vzájemném spoluvýskytu v slovnících dospěla k různým řazením synonym kolem slova „žal“. Bylo by však potřebné, aby u obhajoby více vysvětlila, co z těchto uspořádání vlastně plyne pro užití vybraných synonym. (Například zjištění, že slovo *bolest* je relativně nejvzdálenější od slova *žal*, by si zasloužilo výkladu nejen o tom, že *bolest* zahrnuje na rozdíl od ostatních synonym v řadě i význam fyzického utrpení, ale také výkladu o tom, jak tomu tedy je s jeho stylistickými příznaky i s významovou nadřazeností, souřadností, nebo podřazeností, a co to vlastně znamená pro rozhodování uživatele o jeho použití.) Autorce by bylo pomohlo, kdyby analyzovala jednotlivá slova na sémy, které skládají jejich význam, a soubory sémy by porovnávala mezi synonymy. Tak by se dostala i ke konkrétnějším zjištěním o tom, co ve slově podporuje nebo omezuje výběr a použití daného výrazu v řeči, v určitém věcném i stylistickém kontextu.

Oceňuji, že v dotazníku pro veřejnost podávala uchazečka slova i s větným kontextem. Ten umožní respondentům rozhodovat se o záměně synonym. Škoda, že při vyhodnocování odpovědí nevezala Jana kontexty v úvahu – to, čemu respondenti dají přednost, vyplývá mj. i z kontextu, ve kterém slovo posuzují, a vypovídá o tom, jaké možnosti dané slovo má v užití v řeči. Situace s řadou kolem slova *žal* je o to náročnější, že jde o slovo zastarávající nebo knižní, a že celý soubor slov označuje něco, co je vážné, poměrně neuchopitelné, a také vlastně člověkem nevídané. K takovému způsobu výkladu se uchazečka blíží v posledním odstavci na str. 32, když činí závěry nad otázkou č. 2. Možná, že u obhajoby upozorní na více takových míst ve své práci.

Jana Malinová si pro popis vztahů mezi synonymy vytvořila některé vlastní výrazy, ale měla

by je více objasnit. Například co rozumí výrazem „spojení je ve směru od lítosti k zármutku“ s. 8 - Znamená to, že význam slova *zármutek* se nedá vysvětlit slovem *lítost*? Je význam slova *lítost* vykládán slovem *zármutek* proto, že *zármutek* je a) synonymem, nebo b) slovem nadřazeného významu?

Podobně např. na s. 17 působí zkratovitým dojmem vyjádření „Hoře můžeme tedy ze synonym propojit se slovy bol a žal“. Tu je třeba více vysvětlit, o jakou spojitost jde. Na s. 18 čteme výraz „silné spojení“, jež je nutné také více vysvětlit: je jeho „síla“ jen v častém výskytu, nebo ve vzájemnosti heslových výkladů v daných slovnících, nebo se také tato síla projevuje v tom, že se tato slova dají nejsnáze vzájemně zaměnit?

Oceňuji, že práce je psána kultivovaným jazykem, vyjádření jsou jasná jednoznačná. Také aparát poznámek a odkazů zvládla uchazečka uspokojivě. Text by si však byl zasloužil korekturu čistě píseckou kvůli několika překlepům.

Celkově se domnívám, že práce Jany Malinové vyhovuje požadavkům na bakalářský stupeň odborné práce.

Navrhuji hodnocení práce jako velmi dobré.

V Praze dne 7. 8. 2010

PhDr. Ondřej Hausenblas
podpis vedoucího bakal. práce